

Lycurgus

ΚΑΤΑ ΛΕΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Δικαίαν ᾧ Ἀθηναῖοι καὶ εὐσεβῆ καὶ ὑπ' ῥ ὑμῶν καὶ ὑπ' ῥ τῶν θεῶν τὴν ἀρχὴν τῆς κατηγορίας Λεωκράτους τοῦ κρινομένου ποιήσομαι. εὐχομαι γὰρ τῇ Ἀθηνᾶ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τοῖς ἥρωσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἰδρυμένοις, εἰ μ' ἂν εἰσήγγελκα Λεωκράτη δικαίως καὶ κρίνω τὸν προδόντ' αὐτῶν καὶ τοὺς νεῶς καὶ τὰ ἔδη καὶ τὰ τεμένη καὶ τὰς ἐν τοῖς νόμοις τιμὰς καὶ θυσίας τὰς ὑπὸ τῶν ὑμετέρων προγόνων παραδεδομένας, ἐμ' ἂν ἄξιον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων κατήγορον ποιῆσαι, ὃ καὶ τῷ δήμῳ καὶ τῇ πόλει συμφέρει, ὑμᾶς δ' ὡς ὑπ' ῥ πατέρων καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ πατρίδος καὶ ἱερῶν βουλευομένους, καὶ ἔχοντας ὑπὸ τῇ ψήφῳ τὸν προδότην ἀπάντων τούτων, ἀπαραιτήτους δικαστὰς καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον γενέσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα παρανομοῦσιν·

εἰ δ' ἂν μήτε τὸν προδόντα τὴν πατρίδα, μήτε τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα καθίστημι, σωθῆναι αὐτὸν ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν.

Ἐβουλόμην δ' ἂν ᾧ ἄνδρες, ὥσπερ ὠφέλιμόν ἐστι τῇ πόλει εἶναι τοὺς κρίνοντας ἐνταῦθα τοὺς παρανομοῦντας, οὕτω καὶ φιλόφρονον αὐτὸ παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπειληφθαι· νῦν δ' ἂν περιέστηκεν εἰς τοῦτο, ὥστε τὸν ἰδίᾳ κινδυνεύοντα καὶ ὑπ' ῥ τῶν κοινῶν ἀπεχθανόμενον οὐ φιλόπολιν, ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκεῖν εἶναι, οὐ δικαίως οὐδ' ἂν συμφερόντως τῇ πόλει.

τρία γὰρ ἐστι τὰ μέγιστα, ἃ διαφυλάττει καὶ διασώζει τὴν δημοκρατίαν καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν, πρῶτον μ' ἂν ἢ τῶν νόμων τάξις, δεύτερον δ' ἢ τῶν δικαστῶν ψήφος, τρίτον δ' ἢ τούτοις τὰδικήματα παραδιδούσα κρίσις. ὁ μ' ἂν γὰρ νόμος πέφυκε προλέγειν ἃ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δ' ἂν κατήγορος μηνύειν τοὺς

ἐνόχους τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίοις καθεστῶτας, ὁ δὲ δικαστὴς κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδειχθέντας αὐτῷ, ὥστ' οὔθ' ὁ νόμος οὔθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψήφος ἄνευ τοῦ παραδώσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικοῦντας ἰσχύει. ἐγὼ δ' ὦ Ἀθηναῖοι, εἰδὼς Λεωκράτην φυγόντα μὲν τοὺς ὑπ' ῥ τῆς πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν δύναμιν, ἅπανσι δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἔνοχον ὄντα, ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν ἐποίησάμην, οὔτε δι' ἔχθραν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠντινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προελόμενος, ἀλλ' αἰσχρὸν εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλοντα καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα, τῆς τε πατρίδος ὄνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγενημένον.

πολίτου γὰρ ἐστὶ δικαίου, μὴ διὰ τὰς ἰδίας ἔχθρας εἰς τὰς κοινὰς κρίσεις καθιστάναι τοὺς τὴν πόλιν μὴδ' ἀδικοῦντας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας ἰδίους ἐχθροὺς εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς.

Ἄπαντας μὲν οὖν χρὴ νομίζειν μεγάλους εἶναι τοὺς δημοσίους ἀγῶνας, μάλιστα δὲ τοῦτον ὑπ' ῥ οὗ νῦν μέλλετε τὴν ψήφον φέρειν. ὅταν μὲν γὰρ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς δικάζετε, τοῦτο μόνον ἐπανορθοῦτε καὶ ταύτην τὴν πρῶξιν κωλύετε, καθ' ὅσον ἂν τὸ ψήφισμα μέλλῃ βλάπτειν τὴν πόλιν.

ὁ δὲ νῦν ἐνεστηκὼς ἀγὼν οὐ μικρὸν τι μέρος συνέχει τῶν τῆς πόλεως οὐδ' ἐπ' ὀλίγον χρόνον, ἀλλ' ὑπ' ῥ ὅλης τῆς πατρίδος καὶ κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος ἀείμνηστον καταλείψει τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν κρίσιν. οὔτω γὰρ ἐστὶ δεινὸν τὸ γεγενημένον ἀδίκημα καὶ τηλικούτον ἔχει τὸ μέγεθος, ὥστε μὴδ' κατηγορίαν μήτε τιμωρίαν ἐνδέχεσθαι εὔρειν ἀξίαν, μὴδ' ἐν τοῖς νόμοις ὀρίσθαι τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ἀμαρτημάτων. τί γὰρ χρὴ παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα δὲ τοῖς πατρώοις ἱεροῖς, ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θήκας, ἅπασαν δὲ τὴν χώραν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παραδόντα;

τὸ μ᾽ν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμημάτων, θάνατος, ἀναγκαῖον μ᾽ν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον, ἔλαττον δ᾽ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων καθέστηκε. παρῆσθαι δ᾽ τὴν ὑπ᾽ ῥ τῶν τοιούτων τιμωρίαν συμβέβηκεν ᾧ ἄνδρες, οὐ διὰ ῥαθυμίαν τῶν τότε νομοθετούντων, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις γεγενῆσθαι τοιοῦτον μηδὲν, μηδ᾽ ἐν τοῖς μέλλουσιν ἐπίδοξον εἶναι γενήσεσθαι. διὸ καὶ μάλιστα ᾧ ἄνδρες ὑμᾶς δεῖ γενέσθαι μὴ μόνον τοῦ νῦν ἀδικήματος δικαστάς, ἀλλὰ καὶ νομοθέτας. ὅσα μ᾽ν γὰρ τῶν ἀδικημάτων νόμος τις διώρικε, ῥάδιον τούτῳ κανόνι χρωμένους κολάζειν τοὺς παρανομοῦντας· ὅσα δ᾽ μὴ σφόδρα περιείληφεν ἐνὶ ὀνόματι προσαγορεύσας, μείζω δ᾽ τούτων τις ἠδίκηκεν, ἅπανσι δ᾽ ὁμοίως ἔνοχός ἐστιν, ἀναγκαῖον τὴν ὑμετέραν κρίσιν καταλείπεσθαι παράδειγμα τοῖς ἐπιγιγνομένοις.

εἰ δ᾽ ἴστε ᾧ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ᾽ ἀρετὴν προτρέψετε. δύο γὰρ ἐστὶ τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἢ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία, καὶ ἢ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά· πρὸς ἑκάτερον δ᾽ τούτων ἀποβλέποντες, τὴν μ᾽ν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δ᾽ διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσι. διὸ δεῖ ᾧ ἄνδρες προσέχειν τούτῳ τῷ ἀγῶνι, καὶ μηδ᾽ ἐν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου.

Ποιήσομαι δ᾽ κἀγὼ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὔτε ψευδόμενος οὐδέν, οὔτ᾽ ἔξω τοῦ πράγματος λέγων.

οἱ μ᾽ν γὰρ πλείστοι τῶν εἰς ὑμᾶς εἰσιόντων πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν· ἢ γὰρ συμβουλεύουσιν ἐνταῦθα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἢ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον ἢ περὶ οὗ μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ἔστι δ᾽ οὐδέτερον τούτων χαλεπὸν, οὔθ᾽ ὑπ᾽ ῥ ᾧ μὴ βουλευέσθε γνώμην ἀποφύνασθαι, οὔθ᾽ ὑπ᾽ ῥ ᾧ μηδεὶς ἀπολογήσεται κατηγορίαν εὔρειν. ἀλλ᾽ οὐ δίκαιον ὑμᾶς μ᾽ν ἀξιῶν δικαίαν τὴν ψῆφον φέρειν, αὐτοὺς δ᾽ μὴ δικαίαν τὴν κατηγορίαν ποιῆσθαι. τούτων δ᾽ αἴτιοι ὑμεῖς ἐστε ᾧ ἄνδρες· τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδ᾽ εἰσιούσι, καὶ ταῦτα κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ἑλλήνων παράδειγμα τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον, ὃ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ᾽ αὐτοῖς ὁμολογεῖσθαι τοῖς ἀλισκομένοις δικαίαν ποιῆσθαι τὴν κρίσιν.

πρὸς ὃ δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀποβλέποντας μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινομένοις ἄνευ διαβολῆς ὁ ἀγὼν, καὶ τοῖς διώκουσιν ἥκιστα συκοφαντεῖν, καὶ ὑμῖν εὐορκοτάτην <τὴν> ψῆφον ἐνεγκεῖν. ἀδύνατον γὰρ ἔστιν ἄνευ τοῦ λόγου, μὴ δικαίως δεδίδαγμένους δικαίαν θέσθαι τὴν ψῆφον.

Δεῖ δ' ὦ ἄνδρες μὴδ' ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι οὐχ ὁμοίος ἔστιν ὁ ἀγὼν περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ιδιωτῶν. περὶ μ' ἄν γὰρ ἀγνώτος ἀνθρώπου τοῖς Ἑλλησιν ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἐδοκεῖτ' ἂν ἢ καλῶς ἢ καὶ φαύλως ἐψηφίσθαι· περὶ δ' τούτου ὅτι ἂν βουλευέσησθε, παρὰ πᾶσιν τοῖς Ἑλλησιν ἔσται λόγος, οἱ ἴσασιν τὰ τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων ἔργα ἐναντιώτατα τοῖς τούτῳ διαπεπραγμένοις ὄντα.

ἐπιφανῆς τε γὰρ ἔστιν διὰ τὸν ἔκπλουν τὸν εἰς Ῥόδον καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἣν ἐποιήσατο καθ' ὑμῶν πρὸς τε τὴν πόλιν τὴν τῶν Ῥοδίων καὶ τῶν ἐμπόρων τοῖς ἐπιδημοῦσιν ἐκεῖ, οἱ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περιπλέοντες δι' ἐργασίαν ἀπήγγελλον ἅμα περὶ τῆς πόλεως ἃ Λεωκράτους ἠκηκόεσαν. ὥστε περὶ πολλοῦ ποιητέον ἔστιν ὀρθῶς βουλευέσασθαι περὶ αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἴστε ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι ᾧ πλείστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τῷ πρὸς τε τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς καὶ πρὸς τοὺς γονέας ὁσίως καὶ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν, τούτου πλείστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἂν εἰ τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν.